

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Transport & Planning

Aan: Gemeente Maastricht
Van: Alex Bouthoorn, Royal HaskoningDHV
Datum: 15-6-2016
Kopie: Niels Bosch, Sander Teeuwisse, Royal HaskoningDHV
Ons kenmerk: T&PBE6046N001D01
Classificatie: Projectgerelateerd

Onderwerp: Maatregelen luchtkwaliteit Maastricht, van longlist naar shortlist

In het project 'Maastricht – Verkeer en Lucht' zijn diverse maatregelen voor het verbeteren van de luchtkwaliteit beschouwd. Van deze maatregelen is een longlist opgesteld. Niet alle maatregelen op deze longlist zijn even kansrijk. In deze memo zijn de maatregelen opgenomen die zijn afgevalen voor een nadere, kwantitatieve, uitwerking. De maatregelen die wel worden uitgewerkt zijn opgenomen op de shortlist en uitgewerkt in de factsheets (zie bijlage).

De longlist, shortlist en factsheets zijn het resultaat van 2 iRoomsessies met het platform luchtkwaliteit op 12 mei en 9 juni 2016. Om tot de shortlist van maatregelen te komen, zijn de maatregelen op de longlist ingedeeld in drie verschillende groepen:

- 1) Kansrijke maatregelen
- 2) Minder kansrijke maatregelen
- 3) Weinig kansrijke maatregelen

Een maatregel is als "kansrijk" beoordeeld als deze technisch, bestuurlijk/maatschappelijk en financieel haalbaar lijkt en als er van de maatregel een direct effect op luchtkwaliteit te verwachten is.

Een maatregel is als "minder kansrijk" beoordeeld als deze technisch, bestuurlijk/maatschappelijk en financieel wel haalbaar lijkt maar als er van de maatregel een beperkt direct effect op de luchtkwaliteit verwacht wordt. Zo'n maatregel kan mogelijk wel dienen om andere maatregelen te ondersteunen of te versterken. Vier maatregelen zijn gekwalificeerd als "minder kansrijk" en, met toelichting, weergegeven onderaan deze memo. Deze maatregelen zijn niet verder uitgewerkt.

Een maatregel wordt als "weinig kansrijk" beoordeeld als deze technisch, bestuurlijk/maatschappelijk en financieel niet haalbaar lijkt of als er zeer beperkt tot geen direct effect op luchtkwaliteit te verwachten is. Zes maatregelen van de longlist zijn gekwalificeerd als "weinig kansrijk" en, met toelichting, opgenomen in de tabellen onderaan deze memo.

Van de longlist (21 maatregelen) blijven elf maatregelen over die als "kansrijk" beoordeeld worden. Deze maatregelen vormen de shortlist. De maatregelen op de shortlist zijn voorafgaand aan en tijdens de tweede iRoomsessie op 9 juni 2016 verder uitgewerkt in factsheets. Deze factsheets bevatten, per maatregel, informatie over:

- Omschrijving maatregel met doel en doelgroep
- Globaal effect op luchtkwaliteit en kwalitatief effect op gezondheid
- Inschatting haalbaarheid/draagvlak
- Richtbedrag kosten gebruikers/gemeente
- Overige opmerkingen

De factsheets zijn als bijlage bij dit document opgenomen en worden gebruikt als informatiedocument tijdens de aanstaande stadsronde van 28 juni 2016.

Met de uitkomsten van de stadsronde wordt een pakket van maatregelen samengesteld dat wordt uitgewerkt tot een eindbeeld waarin de effecten van de samengestelde maatregelen, de mogelijke planning en verdere uitwerking van de kosten is opgenomen.

Voorbeelden van mogelijke koppelingen in het maatregelenpakket:

- Alle milieuzones met sloopregeling (subsidie) en eventueel P&R-voorzieningen aan stadsrand
- Milieuzone vrachtverkeer met stadsdistributie
- Weren van verkeer en routing binnenstad

De keuze van het uit te werken maatregelenpakket wordt naar verwachting voor het zomerreces gemaakt. Het eindbeeld wordt in het najaar van 2016 gepresenteerd.

Maatregel	Verhogen/differentiëren parkeertarieven
Omschrijving en doel	Op dit moment zijn de parkeertarieven in Maastricht afhankelijk van de locatie van de parkeervoorziening (ringenmodel). Met de maatregel wordt bovenop de parkeertarieven gedifferentieerd naar milieuprestatie van het voertuig met als doel het aantal vervuilende voertuigen in het centrum te verminderen.
Effect luchtkwaliteit	Er wordt veel gedaan aan parkeerbeleid en telkens weer blijkt het in de praktijk lastig om mensen daadwerkelijk uit de auto te krijgen. Zelfs bij vergaand parkeerbeleid (tarieven fors omhoog) zijn de effecten op luchtkwaliteit beperkt.
Beoordeling	Minder kansrijk, beperkt effect op de luchtkwaliteit.
Toelichting	Invoering leidt tot praktische problemen zoals het vaststellen van de milieuprestatie bij buitenlandse kentekens. Parkeermaatregelen kunnen mogelijk dienen als flankerende/versterkende maatregel in een pakket met andere maatregelen zoals milieuzones. Als een maatregel als de milieuzone niet haalbaar of wenselijk blijkt, kan het differentiëren van parkeertarieven als alternatief, met minder groot effect, dienen.

Maatregel	Parkeervergunning voor schone auto's
Omschrijving en doel	Oude en vervuilende voertuigen komen niet meer in aanmerking voor een parkeervergunning. Dit geldt voor het aanvragen van nieuwe parkeervergunningen en voor een wijziging van het kenteken op een huidige parkeervergunning. Doel is om het aantal vervuilende voertuigen in de gemeente te verminderen.
Effect luchtkwaliteit	Maatregelen die, bij het verlenen van parkeervergunningen, de milieuprestatie van voertuigen meewegen, zijn trage maatregelen omdat bestaande vergunningen gerespecteerd worden en het lang duurt voordat enig effect wordt bereikt.
Beoordeling	Minder kansrijk, beperkt effect op de luchtkwaliteit.
Toelichting	De maatregel leidt tot rechtsongelijkheid voor bewoners/forenzen/bedrijven die afhankelijk zijn van een vergunning en bewoners/forenzen/bedrijven die private plekken bezitten (aanzienlijk aandeel in Maastricht) en geen "last" van de maatregel hebben. Zij worden ook niet beïnvloed door de maatregel.

	Maatregelen rond parkeervergunningen kunnen dienen als flankerende/versterkende maatregel in een pakket met andere maatregelen zoals milieuzones (eventueel in combinatie met een sloopregeling).
--	---

Maatregel	Stimulering Openbaar vervoer/fiets
Omschrijving en doel	Inwoners en bezoekers van Maastricht stimuleren om zoveel mogelijk de fiets of het OV te gebruiken bij verplaatsingen in het stadscentrum. Dit leidt tot minder verplaatsingen per auto.
Effect luchtkwaliteit	Stimuleren van OV en fiets is gewenst vanuit diverse beleidsvelden zoals gezondheid, klimaat en doorstroming. Het effect van deze maatregelen specifiek op luchtkwaliteit is echter gering.
Beoordeling	Minder kansrijk, beperkt effect op de luchtkwaliteit.
Toelichting	Een beperkt deel van de doelgroep laat zich daadwerkelijk beïnvloeden door stimuleringsmaatregelen voor het gebruik van OV/fiets. Vanwege de synergie met ander/bestaand beleid en programma's (zoals Maastricht Bereikbaar) kunnen deze maatregelen dienen als flankerende/versterkende maatregel in een pakket met andere maatregelen.

Maatregel	Schoon aanbesteden gemeente
Omschrijving en doel	Beleid opstellen waarin emissie-eisen bij aanbestedingen (eigen wagenpark, bouwwerkzaamheden) zijn opgenomen. Dit leidt tot minder emissies bij werkzaamheden/verplaatsingen in de stad.
Effect luchtkwaliteit	De bijdrage van deze emissies aan de totale emissies in de stad is beperkt. De inzet van zwaar materieel bij bouwwerkzaamheden kan zeer lokaal weliswaar leiden tot kortdurende piekconcentraties maar op stadsniveau is de invloed echter gering.
Beoordeling	Minder kansrijk, beperkt effect op de luchtkwaliteit.
Toelichting	Door het schoner worden van het wegverkeer in de toekomst zal het relatieve aandeel van zwaar materieel (bouwwerkzaamheden) langzaam stijgen. De gemeente Maastricht heeft direct invloed op het eigen wagenpark, het materieel dat opdrachtnemers gebruiken en kan daarom eisen stellen aan het te gebruiken materieel op bouwlocaties. Op verzoek kan de maatregel, na de stadsronde, verder uitgewerkt worden. Gekozen is om eerst prioriteit te geven aan het uitwerken van andere, meer kansrijke, maatregelen.

Maatregel	Milieuzone touringcars
Omschrijving en doel	Oude en vervuilende touringcars kunnen uit de binnenstad van Maastricht geweerd worden door middel van een milieuzone.
Effect luchtkwaliteit	Er rijden relatief gezien weinig touringcars in het centrum van Maastricht. Het effect van de maatregel op de luchtkwaliteit wordt daarom op voorhand ingeschat als zeer gering.
Beoordeling	Weinig kansrijk, zeer beperkt tot geen effect op luchtkwaliteit.
Toelichting	-

Maatregel	(Groene) schermen
Omschrijving en doel	Het plaatsen van schermen met als doel om de concentraties lokaal te verlagen door extra verdunning. Het afvangen/filteren van fijn stof door de schermen te voorzien van beplanting (groen).
Effect luchtkwaliteit	Schermen kunnen ingezet worden om de concentraties lokaal te verlagen. Beplanting (groen) met als doel het afvangen of filteren van stof heeft geen bewezen positieve effecten op de luchtkwaliteit op straatniveau.
Beoordeling	Weinig kansrijk, hoge kosten (schermen) en geen effect op luchtkwaliteit (groen).
Toelichting	Zie ook factsheet Innovatieve maatregelen.

Maatregel	Aanleggen van tunnels
Omschrijving en doel	Het aanleggen van tunnels/overkappingen om verspreiding van verkeersemisssies te voorkomen en de concentraties te verlagen.
Effect luchtkwaliteit	Lokaal kunnen grote concentratie verlagende effecten bereikt worden door de verkeersemisssies af te schermen (overtunnelen).
Beoordeling	Weinig kansrijk, financieel niet haalbaar.
Toelichting	Naast de enorme investeringen en financiële haalbaarheid, zal het aanleggen van tunnels/overkappingen ook leiden tot inpassingvraagstukken.

Maatregel	Luchtfilterkasten woningen
Omschrijving en doel	Door filteren van de buitenlucht met luchtfilterkasten, kan de luchtkwaliteit in woningen verbeterd worden.
Effect luchtkwaliteit	Deze maatregel zorgt voor een beter binnenklimaat maar zorgt niet voor een betere luchtkwaliteit in de gemeente Maastricht.
Beoordeling	Weinig kansrijk, zeer beperkt tot geen effect op luchtkwaliteit.
Toelichting	De maatregel is gericht op het voorkomen van blootstelling in woningen en leidt niet tot een reductie van de emissies en een verbetering van de concentraties in de buitenlucht. Er is veel inspanning nodig om een kleine doelgroep te bereiken. Het effect van de maatregel blijft daarom zeer beperkt en verwaarloosbaar ten opzichte van de luchtkwaliteit binnen de gemeente.

Maatregel	Stimulering schone brandstoffen/elektrisch rijden
Omschrijving en doel	Stimuleren rijden op schone brandstoffen als biodiesel of koolzaadolie of elektrisch rijden.
Effect luchtkwaliteit	Het effect van stimuleren van biobrandstoffen of elektrisch rijden op luchtkwaliteit is gering omdat het heel klein deel van het totale verkeer in Maastricht betreft.
Beoordeling	Weinig kansrijk, zeer beperkt tot geen effect op luchtkwaliteit.
Toelichting	Een beperkt deel van de doelgroep (bewoners en lokale bedrijven) laat zich daadwerkelijk beïnvloeden door stimuleringsmaatregelen voor elektrisch rijden of biobrandstoffen. Stimuleringsmaatregelen zijn kostbaar en maken onderdeel uit van een landelijk

beleidsthema voor de belastingdienst is in de vorm van bijtelling en motorrijtuigenbelasting.

Maatregel	Aanpak tunnelmonden A2
Omschrijving en doel	Dankzij de dubbellaagse tunnel verbetert de luchtkwaliteit in Maastricht Oost aanzienlijk doordat 80% van het verkeer onder de grond verdwijnt. Emissies van het verkeer in de nieuwe tunnel komen vrij bij de tunnelmonden waardoor hier sprake is van verhoogde concentraties. Door aanvullende maatregelen te nemen om de emissies vanuit de tunnelmonden te beperken (afzuigen, filtering), kunnen de concentraties rond de tunnelmonden mogelijk verlaagd worden.
Effect luchtkwaliteit	Afzuiging of filtering kan een concentratie verlagend effect in de directe omgeving van de tunnelmonden opleveren maar effecten zijn beperkt tot een klein gebied waardoor de luchtkwaliteit in de gemeente Maastricht als geheel nauwelijks verbetert.
Beoordeling	Weinig kansrijk, aanvullende maatregelen zijn kostenintensief en hebben zeer beperkt tot geen effect op luchtkwaliteit.
Toelichting	De GGD bewaakt en beschermt de gezondheid van de burgers en heeft steeds meegekeken met planvoorbereiding en uitvoering tijdens de bouw. Bij de tunnel zijn verschillende bouwtechnische en klimaat neutrale maatregelen getroffen voor een betere luchtkwaliteit. De belangrijkste maatregel is de verspringende tunnelmonden. Via de luchtmeetstations van de Provincie Limburg zal de luchtkwaliteit in de toekomst bij de tunnelmonden worden gemeten. Bij de noordelijke tunnelmonden in wording staat al een luchtmeetstation. Ook bij de zuidelijke tunnelmond zal een luchtmeetstation komen. Effecten van eventuele extra maatregelen zijn beperkt tot de directe nabijheid van de tunnelmonden. Extra maatregelen zijn kostenintensief (zie ook factsheet Innovatieve maatregelen).